

Didymodon glaucus

Blå lansmossa

Klass: Bryopsida (egentliga bladmossor), **Ordning:** Pottiiales, **Familj:** Pottiaceae, **Släkte:** *Didymodon* (lansmossor), **Art:** *Didymodon glaucus* - blå lansmossa Ryan **Synonymer:** *Barbula glauca*

Kännetecken

Arten bildar ljus blåaktiga, invändigt gulaktiga, ca 5-7 mm höga tuvor. Bladen är 6-8 gånger så långa som breda, sköra, smalt triangulära med plana eller delvis smalt tillbakaböjda kanter. Nerven når bladspetsen. Bladcellerna är kvadratiska och utan tydliga papiller, 7-10 µm breda. Cellerna på nervens översida är korta och rundade. Arten är skildkönad och kapslar är inte kända. Specialiserad vegetativ förökning förekommer i form av bruna, runda groddkorn fästade på korta rhizoider i bladvecken.

Blå lansmossa kan ytligt sett likna kalkkuddmossa *Gymnostomum aeruginosum* som den ofta växer tillsammans med, men den senare har plana bladkanter, saknar den blåaktiga färgtonen och har ej groddkorn i bladvecken.

Utbredning och status

Arten är i Sverige endast känd från en lokal i Dalsland och den är mycket sällsynt även i Norge. I övriga Europa är arten sällsynt funnen söder-ut till norra Italien och Grekland, västerut till England och österut till Rumänien. Den har även hittats sällsynt i Asien. Arten är rödlistad i flera andra länder i Europa.

På lokalen i Dalsland återfanns en mindre population på lokalen 1984. Vid nästa återbesök 1995 hade halva lokalen kalavverkats och endast ett fåtal individer gick att återfinna.

Ekologi

På den svenska lokalen växer den under en överluta innanför tät granskog. Arten föredrar skuggiga och torra lokaler, gärna grottlänkande hålor. Den är kalkberoende och växer vanligen på vittrad kalk eller kalkhaltig skiffer.

Blå lansmossa växer på sin enda svenska lokal på humusrik, kalkhaltig och vittrad skiffer på torra platser i mynningen av grottor samt nedanför ett klippöverhäng i en kalkbrant. Arten växer torrt och skuggigt. Den förekommer på den svenska lokalen tillsammans med planmossa *Distichium capillaceum*, stor klockmossa *Encalypta streptocarpa* och kalkkuddmossa *Gymnostomum aeruginosum*. En enda och ganska liten lokal i Sverige gör arten mycket sårbar för drastiska förändringar som kan förstöra artens växtmiljö.

Hot

Avverkning av skogen i branten eller vid foten av berget innebär en drastisk förändring av miljön och utgör ett hot mot artens fortlevnad.

Åtgärder

Dalslandslokalen måste ges ett ändamålsenligt skydd. Det aktuella området har, förutom andra rödlistade mossarter som rundfjädermossa, även andra höga botaniska värden. Områdets sammanlagt mycket höga naturvärde skulle motivera skydd som naturreservat.

Övrigt

Populationen på Britiska öarna skiljer sig från övriga och utgör troligtvis till ett eget taxon (ECCB 1995).

Utländska namn - NO: Blåkurlemose, GB: Glaucous Beard-moss.

Etymologi: *glaucus* (lat.) = blågrön, grågrön.

Uttal: [Didýmodon glávkus]

key facts Glaucous Beard-moss. Forms glaucous, 5-7 mm high tufts that are yellowish inside. Leaves fragile, narrowly triangular, 6-8 times longer than wide. Leaf margin plane to partly recurved. Vegetative propagation by stalked, spherical, brown axillary gemmae. - Grows in dry, shady habitats. At the only known Swedish site found on weathered, humus-rich, calcareous schist at the entrance of a cave, and below an overhang in a calcareous precipice.

Litteratur

ECCB, European Committee for the Conservation of Bryophytes 1995. *Red Data Book of European Bryophytes*. Trondheim.

Hagen, I. 1908-29. Forarbeider til en norsk løvmosflora. *Kongel. Norske Vidensk. Selsk. Skr.* (Trondheim).

Hallingbäck, T. 2008. *Didymodon glaucus* blå lansmossa s. 102. I: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna.

Bladmossor. Kompaktmossor - kapmossor : Bryophyta : Anoectangium - Orthodontium. Artatabanken, SLU, Uppsala.

Nyholm, E. 1987. *Illustrated flora of Nordic mosses. Fasc. 2*. Nordisk Bryologisk Förening, Köpenhamn och Lund.

Smith, A.J.E. 1978. *The mossflora of Britain and Ireland*. Cambridge university press.

Författare

Tomas Hallingbäck 1998. Rev. Tomas Hallingbäck 2008. Uppdaterad 2010.